

ÖRÖKSÉGVÉDELMI DOKUMENTÁCIÓ ÁLLAPOTDOKUMENTÁCIÓ

Készült a Kunmadaras Nagyközség
Önkormányzata (gesztor) 5321
Kunmadaras, Kossuth tér 1. részére, a
5321 Túrkeve, Kossuth u. 1. Hrsz.: 178
ingatlanon református templom részleges
felújítás projekt tervéhez

M SZAKI LEÍRÁS-ÁLLAPOTDOKUMENTÁCIÓ

Objektum neve: Református templom

Törzsszám: 3984

Utca, házszám: Kossuth u. 8.

Helyrajzi szám: 178

Domináns stílusjegy: klasszicista

Datálás: 1755

Egyhajós, egyenes záródású templom, Ny-i homlokzata középtengelyében toronnyal (magasítva 1821-ben), azon t zkiáltó erkéllyel, a hajó K-i végén négy ion oszlopos, timpanonos portikusszal. Síkfödém hajó, mindkét végében oszlopokra támaszkodó kétemeletes karzat. Berendezés: 19. század közepe. Orgona: 1908 (Angster-orgona-gyár). 1755-ben épült (építész: Csermák Vencel) korábbi templom b vítésével. 1907- ben felújították.

Az épület leírása Debreczeniné Mezey Alice m vésztörténész (MÉK 21-0235) építéstörténet és m emléki értékleltár munkája szerint

A kelet-nyugati tájolással épült templom a város f terének északi oldalán, három oldalával kerítéssel körülvett telken áll, negyedik oldalával a parókia telkének déli térfalát képezi. Utcafronton elhelyezked nyugati homlokzata fölé t zkiáltó erkélyes, óralapos párkánnyal lezárt toronytest magasodik föl, a toronytestet nyúlánk, fémborításos, barokkos sisak zárja le. A homlokzatot négy lapos, vízszintes fugával sávozott, párkányfejezetes pilaszter három egyforma mez re osztja. A mez kben alul egy-egy, architekturális kerettel ellátott kétszárnyú ajtó, fölöttük ugyancsak keretelt, fekv téglalap formájú ablak helyezkedik el. A bejáratú ajtók keretelése: párkányfejezetes pilaszterpár által tartott triglifus gerenda, fölötté háromszöglet timpanon. A középs ajtó a templomtér el csarnokába, a két széls a csigalépcs két magába foglaló magas terekbe nyílik, a hajóba ezeken át is be lehet jutni. A fölöttük nyíló fekv téglalap alakú ablakok egyszer , alul rozettával, fölül zárók vel és profilos párkánnyal kiegészített szalagkeretesek. A homlokzati pilaszterek által tartott kétrészes párkányon- ami egyébként a pilaszter osztással együtt az épület homlokzatain körbefut-, középen timpanon, szélr l egy-egy k váza áll. Az oldalhomlokzatok mez iben egy-egy nagyméret , kétfel l cseppdíszes, középen rozettával díszített könyökl párkánnyal és záróköves, profilált füles szalagkerettel kialakított , s r osztással ellátott szerkezet ablak áll. A hét-hét mez ben öt-öt ablaknyílás helyezkedik el, a két-két széls vakablak. Az oldalhomlokzatok közepén tengelyben északon egy bejáratú, délen pedig inkább szélfogónak nevezhet kisebb el csarnok helyezkedik el. Az ablakok könyökl magasságig ér , viszonylag alacsony, egyszer , épületrészek nem egyformák. Az északi, a nagyobb a parókia fel l épült a templom homlokzatához, északi homlokzati falában középen egy keret nélküli négyszárnyú ablak nyílik. Keleti és nyugati falában egy- egy, egymással megegyez en kialakított, félköríves záradékú, vörös márványból (piszkei vörös mészk) készített ajtókeret helyezkedik el, a keleti befalazott, a nyugatiban kétszárnyú ajtó nyílik.

A déli oldali el csarnok jóval kisebb és feltehetően utólag épült a déli homlokzati falhoz. Architektúráját er teljes frontalitás jellemzi: lapos sarokpilaszterek közé fogott, megegyez en kialakított pilaszterpár triglifus, cseppdíszes gerendázatot tart, rajta profilált keretes timpanon áll. A pilaszterpárok között kétszárnyú, fölülvilágító ajtó nyílik.

A keleti homlokzat kiemelt jelent séggel bír. A saroklizenák közét teljes magasságban, egy el re ugró, timpanonnal lezárt portikus uralja. Négy hatalmas, attikai lábazaton álló ion fejezetes oszlopa a már korábban említett, az épületen körbefutó kétrészes f párkányt tartja, a timpanon ezen helyezkedik el. Az oszlopokra támaszkodó gerendázat közeit három, hatalmas, plasztikus rozettával díszített földem mez tölti ki. Az épület portikus mögötti homlokzatát három szinten négy nyílás töri át. Az alsó szinten középen a bejáratú ajtó, fölötté

kétfel I a karzat els emeletét megvilágító ablakpár, afölött ugyancsak középen , a karzat második emeletét megvilágító ablak helyezkedik el.

A templomtér el csarnokába a torony tengelyében nyíló kétszárnyú ajtón és egy asztalos szerkezet szélfogón keresztül jutunk. A toronyaljban elhelyezked el csarnok dongaboltozattal fedett. Burkolata minden bizonnyal eredetileg 40*40-es kelheimi (Solnhofeni) lehetett, ma már alapterületének csak kis részét borítja, a többi felületet a kelheimi méretét bekarcolt fugával imitáló fekete cementburkolat fedi. A fehérre meszelt falú helyiségben a nyolcszög három oldalával záródó asztalos szerkezet szélfogó van, ma kékre festve. A templomtér innen nyíló bejárati ajtaja k keretes, a keret füles, cseppdíszes szalagkeretezés, a nyílásban mives kialakítású, kétszárnyú ajtó van. Az ugyancsak kékre festett ajtólapok lábázatát alul téglafalazatra emlékeztet fugahálós felület díszíti, fölötté három, füllungos keretezett mez . A pilaszter formát idéz ajtóosztó fejezetébe az 1846-os évszámot vésték. Kilincse és kulcscímkéje , az évszámnak megfelel stílusú, klasszicista lakatosmunka.

A hosszúkás, téglalap alakú, négyzetes kazettákkal tagolt síkmennyezetes, nagyobb részt 40*40-es kelheimi k lapokkal burkolt templomtér keleti és nyugati végében egy-egy kétszintes karzat helyezkedik el. A karzatokat vaskos, téglából falazott oszloppárok tartják. A templomtér észak-déli középtengelyében egymással szemben, délen a szószék északon az orgona építménye áll.

A templomtérben nagyobb részt 40*40-es kelheimi lapburkolat van. Az eredeti rakásmódja diagonális lehetett, ezt a két oldalbejárat közötti sávban hagyták meg, attól keletre és nyugatra, a k lapokat feltehetően fölszedték és soros kötésben rakták vissza. A padsorok alatt téglaburkolat van, a téglák nagy része bélyeges. A keleti karzat alatt, a végfal eltti sávban cementburkolat, a nyugati oldalon részben kicserélt, lakkozott, új deszkaburkolat. A karzatszinti deszkaburkolatok elemeinek átlagos szélessége 60-65 cm.

A templom falai mindenütt fehérre meszelték..

Az úrasztala, a szószék, a presbiteri székek, a bábos korlátok és a keresztel medence színezése lényegében követi a fehér-arany színvilágot. Azokon a helyeken, ahol a festékrétegek megkoptak megfigyelhet , hogy más színt korábban sem használtak. A rétegszám az egyes berendezési tárgyakon változó. Az orgona színvilága ugyancsak a fehér-arany, de itt az átfestési, felújítási rétegek száma kevesebb. A többi berendezési tárgy, a padok, a szélfogók, a karzati mellvédfalak és az orgona mellvédfala kék-arany színvilágú, a kék színt két árnyalatban használták. Általában a berendezési tárgyak nagyobb, sima felületei világos kék a faragott díszítések és „architektonikus” részletek a középkékek, a padok oldalainak napsugaras díszítése arany.

A karzatszinti padok festés nélküliek, natúr fa szín ek.

A f homlokzat három ajtaja közül a két széls nyílik azokba az ovális terekbe, amelyekben a csigalépcs k a karzatra vezetnek föl. A följáratok földszintje a karzat alatti tér b is megközelíthet . A torony melléktereinek burkolata cementsimítás, a lépcs fokok fából vannak, a kapaszkodó korlát kovácsoltvasból készült. A páros karzatsfeljáró földeme s r gerendás fafödém.

A karzatszintr I , a nyugati fal közepén nyíló ajtón át a toronytestben falépcs vezet fel a padlástérbe. A gondosan kialakított falépcs mives részleteket is meg rzött, itt ablakfülkék láthatók. A toronyszinteken a régebbi toronyóra szerkezete és más értékes ingóságok is található.

A torony barokk állapotából sok fontos részlet maradt meg a padlástér takarásában. A torony padlástérbe es felületei vakoltak, a hajó felé es oldalon egy alacsonyabb, korábbi tet lenyomat látszik. A sarkok henger alakú vakolt felületei és egy nagy részben elfaragott osztópárkány látszik. A toronytest hajó fel li sarkainak északi és déli oldalánál egy csatlakozó architektúra nyoma is megfigyelhet . A leírt jelenségek minden bizonnyal, a torony korábbi, három oldalával szabadon álló helyzetének idejéb l származnak, amihez az alacsonyabb gerinc tet szerkezet is tartozott.

A tet szerkezet javított és jelentős mértékben újra cserélt elemekből, kilenc f szaruállásból és köztük három-három mellékszaruállásból áll. A f szaruállások három állószékesek, nyugati végen a torony két oldalán a melléktereket, a keleti végen az előcsarnokot fedő szakaszok vannak.

A toronytestnek mind a négy sarka legömbölyített, $\frac{3}{4}$ oszlopos kiképzés, vakolatát több meszeléssréteg fedi. A toronytest északi és déli oldalának keleti végeiben a vakolt felületen, kb. 1 méter magasságig, egykori csatlakozó falazat lenyomata is megfigyelhető.

A toronytest hajófeleli sarkainak északi és déli oldalánál egy csatlakozó architektúra nyoma is megfigyelhető. A leírt jelenségek minden bizonnyal, a torony korábbi, barokk, három oldalával szabadon álló helyzetének idejéből származnak, amihez az alacsonyabb gerinc tet szerkezet is tartozott.

Anyagok, épületszerkezetek (meglévő állapot):

Anyagok, épületszerkezetek (meglévő állapot):

I. Alapozás:

Anyaga falazott nagyméretű égetett agyagtégla. Vízszintes talajnedvesség elleni szigetelés nem készült.

II. Lábazat:

Az épület lábazatának anyaga a 80-as évek felújításakor készült helyszíni m. k.

III. Falazatok:

Tartófal–nagyméretű téglafal.

IV. Födémszerkezet:

A templomhajó födémének teherhordó szerkezete 12,50 m falközre épített

V. Oldalfal burkolatok:

Az oldalfalon 2,0 cm belső vakolat és mészfestés található, fehér színben. A mennyezet boltíves, fehér festéssel van ellátva.

VI. Homlokzatképzés:

A külső homlokzati vakolat fehér és sárga, a lábazatvakolat színe szürke.

VII. Nyílászáró szerkezetek:

A külső-homlokzati nyílászárók:

A hajón található ablakok dupla rétegben, a falazat külső és belső síkján helyezkednek el.

A toronyban fém ablakok és spaletták vannak, mázolt felületkezeléssel sötétbarna színben.

A bejárati ajtók pallótokos ajtók deszkabetétes, díszes szárnyal, mázolt felületkezeléssel, kívül barna színben.

VIII. Tető szerkezet, fedés:

A tető idom nyeregtetős, kontyolt.

IX. Bádogos szerkezetek:

Az épületen lévő párkányok, tagozatok, mellvédfalak bádogozása horganyzott acélból készült.

X. Fűtés:

Az épület jelenleg fűtetlen, használata időszakos.

Solya László
okleveles építészmérnök
É-09-0645

FOTÓDOKUMENTÁCIÓ MEGLÉV ÁLLAPOTRÓL

